

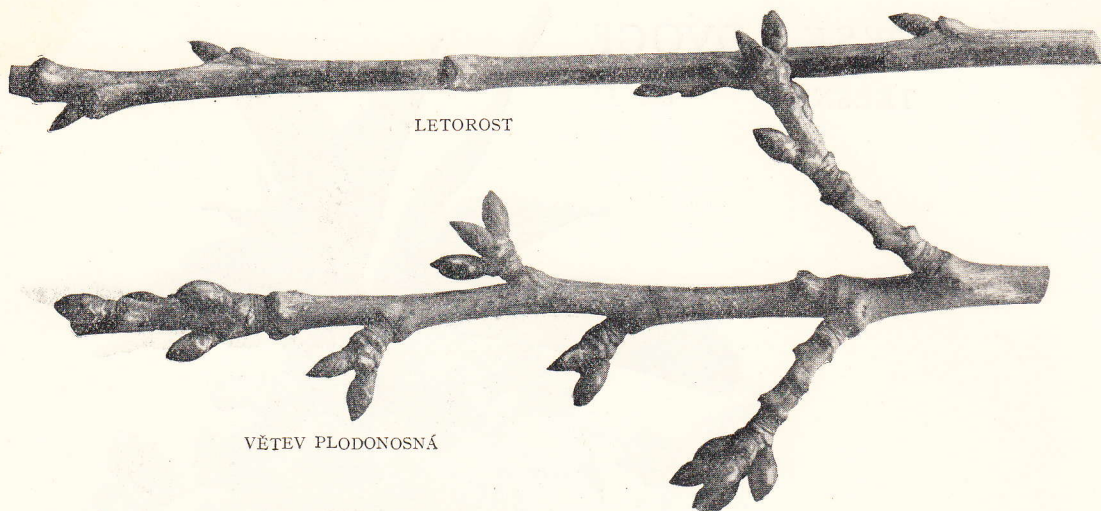
Jan Řiha ČESKÉ OVOCE

TŘEŠNĚ

Čís. 12.

JÁNOVKA MŠENSKÁ

JÁNOVKA MŠENSKÁ

ČERNÁ SRDCOVKA

O původu této krásné, dobré, všeho doporučení hodné černé třešně čteme takto v památkách města Mšena: „V okolí mšenském pěstované ‚Jánovky‘, jimž dlužno věnovati veškerou pozornost, obdržely jméno od kostela sv. Jana, v jehož blízkosti vyrostl původní strom. V sedmnáctém století vyrostl na obecním pozemku u hřbitova toho kostela, vedle kostnice, kde stojí nyní škola, z pohozené pecky třešňový strom, jehož ovoce se neobyčejnou velikostí a sladkostí vyznamenávalo a k sobě obrátilo pozornost všech obyvatelů. Bylo ku podivu, kterak možno, že planý strom rodí tak výborné ovoce, i byla učiněna zkouška štěpováním na jiný strom rostoucí u téhož kostela, která se též dobře zdařila; třešně z těchto stromů byly velmi vzácné a větším dílem jen zvláštním osobám posílány darem. Když se osvědčila výbornost těch třešní, počalo se mnoho stromů z těchto štěpovati. Každý se ptal jen po ‚Svatojanských‘ a chtěl rouby dostati jen z těchto.“

Kolem Mšena bylo tehdy dosti třešňových stromů, větším dílem však jen plané odrůdy, zvané ptáčnice, od té doby však se pěstovaly jen samé Svatojanky.

Jistý Leopold Živný, vůbec zvaný Polda, nasbíral po lesích mnoho planých třešní, vysadil velkou zahradu na „Míčovce“, nyní parcela čís. 953, a oštěpoval je ze třešně Sv. Jana. To se mu velmi dobře zdařilo a po více let tržil mnoho peněz, tak jednou dostal přes 600 zlatých. Svatojanky zjednaly si svou výborností v okolí velký odbyt, pročež čím dál, tím více byly pěstovány; když počátkem devatenáctého století se dostavily živelní nehody, mrazy, chrousti a jiné, chmelní obchod se však víc a více dařil, tu se třešňové stromy kácely a zakládaly chmelnice. Přesto stojí však kolem Mšena mnoho až 100letých stromů, které mají koruny až 13 m široké, kmeny pak v objemu až 3·60 m mající.

Ze Mšena se rozšířily na vše strany, takže dnes jsou známy v celém dalekém okolí Prahy, kde ovládají v době zralosti trh; také i jinde po Čechách jest hojně rozšířena a všude se dobře daří. Přednost dává půdě živné s dostatečnou vláhou, v té rodí nejvíce a nejlepší ovoce, v suchých štěrcích neb písku jí nesvědčí, přináší jen drobné plody.

Jánovka má mnoho dobrých vlastností: stromy zůstávají až do vysokého věku zdravé a svěží, začínají ploditi velmi brzo a plodí velice hojně až do pozdního stáří; není v čas květu choulostivá, následkem čehož vynechává málokdy; velké, krásně černé plody jsou velice chutné, nečerviví, jsou velmi váženy v kuchyni do pečiva i k zaváření a na trhu

hledány, s prospěchem se suší a usuší-li se bez pecek, jsou jako rozinky, také jsou z nich výborná povidla; nenechají-li se přezrát, snášejí dopravu beze škody, vyvážejí je z okolí Mělníka a Mšena do Drážďan i do Berlína. Vadu má společnou s jinými, že puká v deštivém počasí.

Na základě tak vzácných vlastností lze ji doporučiti nejen pro vysazování ve velkém, nýbrž i do každé domácí zahrady.

Stromy rostou bujně, z mládí pěkně do výše, rozvětvují se rozložitě v mohutné, kulovité koruny.

Letorosty narůstají dlouhé, silné, ke konci jen o málo slabší, jsou na způsob kůže žlutavě nahnědlé, ve stínu více žlutavé, stříbřitou, odlupující se tenkou blanou tak potažené, že tato barva jen sem tam skvrnitě proniká; blána jest po délce jemně roztrhána; vyvstale, žlutavé tečky jsou roztroušeny po celém letorostu.

Velmi dlouhá, štíhlá, tupě zakončená oka mají šupiny, které příliš nepřiléhají, jsou hnědé, dílem šedě obroubené, odstávají a jsou na patkách krátkých, dosti vysokých, s nápadnějšími žeběrky, která se táhnou hluboko a letorost zvláště ke konci mírně hranatí.

Květní poupata se lesknou, jsou vejčitá, hnědě šupinatá, o něco větší ok a jsou shluklá u spodu letorostu a v malé růžice. (Viz obraz.)

Na jaře rašící lístky jsou nahnědlé, později, po ukončeném vývoji jsou 137 až 150 mm dlouhé, 45—65 mm široké, eliptické, do špičky klínovitě zúžené, kraj mají velmi hrubě a hluboko dvojmo pilovitě zubatý, zoubky zakončeny jsou maličkými hroty a jsou na řapících as 28 mm dlouhých, světleji rudých, s dvěma prostředně velkými, červenavými žlázy, hned pod čepelí listu.

Příplodní listy bývají kratší a užší, eliptické, na obě strany stejně protáhlé, s dlouhou špičkou, kraj mají taktéž hrubě pilovitý, řapíky delší s nestejně vysoko umístěnými menšími žlázy.

Kvete každý rok velmi bohatě, větve nebývají však tak hustě květy obaleny jako u jiných odrůd, jednotlivé květy jsou malé, řídce sestavené z bílých, malých plátků, mají kalichy načervenalé a jsou v řídkých chomáčích. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz byl zhotoven podle větve zaslané p. Šimonem ze Mšena a znázorňuje přirozenou velikost, tvar i barvu.

Plody jsou velké, takže 10 kusů váží 55—60 g, jsou pěkně srdčité, u stopky široké, 22—24 mm vysoké, 22—23 × 21 mm široké, s obou stran stejnoměrně stlačené, po jedné straně táhne se čára, jen výjimkou prohloubená, která se končí na zašpičatělém temeni v malinké jamce, neb zcela volně, ze středu směrem k čáře posunutou jízvou.

Mírně zakřivené, zelené, k plodu zarudlé, 45—50 mm dlouhé stopky vězí v širší, dosti hluboké, k bokům mírně proláklé jamce a připojují se v nestejném počtu na kratičkou kostrbatou pastopku.

Něžná, dosti však pevná slupka se velmi leskne, dá se stáhnouti, jest bez chuti, bývá tmavě hnědá až černá a je poseta velice jemnými, jen pod sklem zřetelnými tečkami.

Ač tmavě rudá dužnina jest dosti tuhá, přece se rozplývá v ústech, jest plna tmavě rudé barvivé šťávy, chuť její velmi dobrá, kořenitě navinule sladká.

Pecka jest velikosti plodu přiměřena a dostatečně znázorněna černým obrazem.

K delší dopravě češí ji, jakmile zhnědne, což se stává asi tak koncem června neb v prvé dny července, úplně dospívá kolem 10. července a vydrží na stromech, když počasí je příznivo, i čtrnáct dnů.

V zahradách Zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Srdcovka mšenská“ čís. 138.

První popis lze nalézt v „České Floře“. Jiných jmen nemá.

JÁNOVKA MŠENSKÁ